

Список використаної літератури:

1. Концепція інформаційно-комунікаційної стратегії Ради суддів [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://court.gov.ua/userfiles/rsu.pdf>

КРУСЯН Р. А.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури

МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ МОРАЛЬНО-ЕТИЧНОЇ ПОВЕДІНКИ СУДДІВ

Однією з найважливіших умов євроінтеграційних процесів в Україні є реформування судової системи з метою зміцнення судової влади, зокрема, через підвищення етичних вимог до статусу суддів, відповідно до міжнародних стандартів.

Системний аналіз міжнародних документів, які містять положення щодо деонтологічної поведінки суддів, надає підстави систематизувати міжнародні стандарти морально-етичної поведінки суддів на загальні, які містяться у міжнародних документах щодо прав людини та опосередковано визначають ці стандарти, та конкретні вимоги, що закріплені у спеціальних актах, які безпосередньо їх встановлюють. Зокрема, загальні стандарти містяться у такому важливому документі як Загальна декларація прав людини 1948 року [1], в якому підкреслюється надзвичайна роль судових органів у забезпеченні дотримання прав людини. Так, ст. 8 Загальної декларації проголошує, що кожна людина має право на ефективне поновлення у правах компетентними національними судами в разі порушення її основних прав, наданих їй конституцією або законом. Крім того, ст. 10 Загальної декларації встановлює, що кожна людина на основі повної рівності має право на те, щоб її справа була розглянута прилюдно і з додержанням усіх вимог справедливості незалежним і безстороннім судом. Звідси виокремлюються такі загальні стандарти етичної поведінки суддів: компетентність, ефективність, справедливість, незалежність, безсторонність.

Документом, який має надзвичайне значення для формування європейської регіональної системи захисту прав людини, є Конвенція про захист прав і основоположних свобод людини 1950 р. [2]. Ст. 6 «Право на справедливий суд» цієї Конвенції закріплює право кожного «на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом». Крім того, у другому розділі «Європейський суд з прав людини» Конвенції визначаються вимоги, що ставляться до суддів Європейського

суду з прав людини. Думається, що положення цього розділу можуть бути застосовані і щодо визначення загальних стандартів поведінки всіх суддів. Отже, системний аналіз положень цього розділу надає підстави виокремити такі загальні стандарти щодо посадових критеріїв судді: високі моральні якості, професійна кваліфікація, незалежність, безсторонність, заборона займатися іншою, несумісною зі здійсненням судочинства, діяльністю [2].

Окрім названих міжнародних документів, що містять загальні положення, які стосуються поведінки суддів, заслуговують на особливу увагу також документи, що безпосередньо встановлюють стандарти етичної поведінки судді. Зокрема, стандарти моральних якостей суддів визначені в таких міжнародних документах як: Основні принципи незалежності судових органів, схвалені резолюціями Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та 13 грудня 1985 р.; Рекомендації щодо ефективного впровадження Основних принципів незалежності судових органів, схвалені резолюціями Генеральної Асамблеї ООН від 15 грудня 1989 р.; Бангалорські принципи поведінки суддів, схвалені резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 р.; Європейська хартія про Закон «Про статус суддів» від 8-10 липня 1998 р.; Велика Хартія суддів (Основні принципи), прийнята Консультативною радою європейських суддів на 11-му Пленарному засіданні в Страсбурзі 17-19 листопада 2010 р. та ін.

Важливе значення мають «Бангалорські принципи поведінки суддів» 2006 року, що схвалені Резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН 27 липня 2006 р. [3]. Так, до таких принципів віднесені: 1) принцип незалежності судових органів в його індивідуальному та колективному аспектах; 2) принцип об'єктивності судді, яка має проявлятися не тільки у змісті винесеного рішення, а й в усіх процесуальних діях, що супроводжують його прийняття; 3) принципи чесності та неупередженості; 4) принцип дотримання етичних норм, який означає: недопущення прояву некоректної поведінки; обов'язок прийняти ряд добровільних обмежень; поведінку, що відповідає високому статусу посади судді тощо; 5) принцип рівності, який означає забезпечення рівного ставлення до всіх сторін судового засідання, що має першочергове значення для належного виконання суддею своїх обов'язків; 6) принцип компетентності та старанності судді. Отже, цей документ визначає принципи, що мають на меті встановлення стандартів етичної поведінки суддів. При цьому зазначається, що «заохочення та підтримка високих стандартів поведінки суддів є безпосереднім обов'язком судових органів кожної держави» [3].

Отже, міжнародні стандарти морально-етичної поведінки суддів — це система принципів, положень та етичних норм, закріплених в міжнародних документах, що визначають деонтологічну поведінку суддів як у професійній діяльності, так і за її межами.

Розробка та дотримання стандартів поведінки та етичних принципів у вітчизняній системі правосуддя має кореспондувати відповідним міжнародним стандартам у цій сфері.

Список використаної літератури:

1. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015
2. Конвенція про захист прав і основоположних свобод людини від 04 листопада 1950 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Бангалорські принципи поведінки суддів, схвалені резолюцією Економічної та Соціальної Ради ООН від 27 липня 2006 року № 2006/23 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_j67

ЧЕКМАРЬОВА Л. Ю.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури

ОСОБЛИВОСТІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ АДВОКАТА

Законодавство України не надає чіткого визначення поняття «цивільно-правової відповідальності». Неоднозначно це поняття розкривається і в правовій науці. Так, Т.С. Ківалова визначає цивільно-правову відповідальність як відповідальність правопорушника перед потерпілим, а не перед державою чи органами державної влади. Характерним для цивільно-правової відповідальності є також її майновий характер (відшкодування збитків, матеріальна компенсація моральної шкоди тощо), чим вона також відрізняється від інших видів юридичної відповідальності [1, с. 100]. О.І. Міхно під цивільно-правовою відповідальністю розуміє як санкцію за правопорушення, вчинене у сфері цивільних правовідносин, яка викликає для правопорушника негативні наслідки у виді позбавлення правопорушника суб'єктивних цивільних прав або покладення на нього додаткових цивільно-правових обов'язків та надає потерпілій особі нові чи додаткові суб'єктивні цивільні права відносно правопорушника, спрямовані здебільшого на відновлення майнового чи іншого стану потерпілої особи як суб'єкта цивільних правовідносин [2, с. 74]. Отже, цивільно-правова відповідальність має майновий характер і передбачає покладення на правопорушника невігідних для нього майнових наслідків, пов'язаних із застосуванням санкцій. У зв'язку з тим, що Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»